

Kolláth György
alkotmányjogász,
az ELTE és a TF c. egyetemi docense

Sportunk a jog és a politika csapdájában

Bevezető

Negyedszázada oktatók a TF-en sportjogot. A magyar testkultúra szellemi csúcstalálkozóin talán ezért kapok gyakran alkalmat oktatói, kutatói és közírói elemzésemet elmondani. Így történt ez a 2002-ben megtartott I., és a 2006 őszen sorra került II. Edzői Kongresszuson is. Ez a dolgozat szemelvényeket ad a 2006-ban elhangzott előadás – remélhetőleg a sporto(lóko)n kívül, másoknak is érdekes, netán jellemző, avagy összehasonlításra ösztönző – főbb megállapításaiból.

4 évről dióhéjban, külső szemlélettel

Már a kormányváltás évében, 2002-ben bíraltam sportbeli baklövéseket, ekként pl.: kiesett a magyar sportból egy évtized. 4 évvel ezelőtt mégis hittük, hogy friss szellemű kormányprogram alapján végre valódi modernizáció indul be. Másként történt, ti. sehogyse. Egy kormány-ciklusnyi idő alatt is folytatódott a sport mélyrepülése. Bekövetkezett, amit kevesen gondoltak, és senki sem kívánt: ellenséges pártpolitikákkal, ártó személyi ambíciókkal, és csupán eseményekhez, kandidálásokhoz kötődve adminisztrálják a sport „ágazatát”. A sport romló feltételekkel szenved el az átmenetiség és a restriktív bajait. A szavak, az időnkénti látványos gesztusok ellenére, láthatóan, egy a nem túl fontos dolgok közül. Központilag, hivatalosan még számadás sem készült a 4 év alatt megtett, s az elmulasztott lépésekről, intézkedésekről. Szék- és személycseré ment végbe, aztán, bizonyos keret-szűkítéssel folyt minden tovább a korábbi rend szerint. Merész túlzással: a nagy semmi kontinuitása ez.

Elemzésem a sport és a jog mezsgyéjének lényegi problematikáját keresi, sajátos politikai erőterben. Két válságággazat találkozása ez: a jogrendszeré és a sport-szisztémáé. Mint amikor két szikkadt tehén feji egymást, ám a gazda nemigen lát túl az istálló falán. Ezúttal főként a sport aspektusából nézem a jogot, és nem fordítva. Pedig a jogrendszer is modernizációs: mennyiségi helyett minőségi megújítás után kiált. Klasszikus túltermelési válság, joginfláció jellemző. 1989 óta döntő, érdemi megújulás - az alkotmányos jogállami tételezésen, és az alapjogi deklarációján kívül – nem történt benne. A jog a politika képlékeny szűrő-vágó eszköze lett, újra.

Sportunk ugyanakkor modellezhetetlen hungarikum. Játékos próba következik: vajon miről szól a következő pár sor /elhangzott részemről 2006. őszen egy szakmai-tudományos rendezvényen a parlament felsőházi termében/?

'Egy a megreformálatlan társadalmi alrendszerek közül. A régi, államosított és kézivezérelt szisztéma letűnt. Annak helyén végiggondolt, az európai demokráciák trendjeihez hasonló, illeszkedő szisztéma nem képződött. Legnagyobb baja finanszírozásának túlhaladott bázis-szemlélete és szintenkénti elégtelensége. Nem éri meg senkinek ide, generálisan befektetni. Nem arra tart, amerre a világ éle, és nem is arra, amerre az ország közügyeinek zöme halad. Talán mindennek nincs is felismerhető karaktere. Elemenként: hol itt a pluralizmus, mint korrekt, valós versenyhelyzet és egyenlő mérce? Nincsen demokratikus felelősség, érdemi számon kérés, leválthatóság sem. Majdnem mindegy, hogy hányan nem fizetnek: egy-milliós adósságért reszkessen az adós, milliárdos tételért sírjon a hitelező.

Nyomokban van e rendszerben piacgazdaság. Nem jobb a helyzet a jogállamiság dolgában sem. Baj van a sokszereplős játék összhangjával is. A fair pénzügyek és az átláthatóság alig

jellemzi rendünket. Több területen egyszerre van közgazdasági, szakmai, etikai, jogi és irányítási válság. Túlvezérelt struktúránk elavult és sorvad. Érdemi decentralizáció híján vízfejre emlékeztet a rendszer, ami valóságos szellemi központ nélkül ketyeg. Helyzete, perspektívája 10-15 éve kimunkálatlan, irányítása a politikai széljárást követi. Áttörésre képes, elemeiben egységes, éveken át tervezhető forrásai, kiszámítható ösztönzői nincsenek.'

Mindez az egészségügyről szól(t), de szólhatna a sportról is. Időközben az egészségügy elkezdte a maga áldozatos és kockázatos reformját. Ellenben a sport terén modernizációs ígéret sincs immár. Inkább 5 éve sport-stratégiát írnak, napi ügyeket adminisztrálnak, pályáztatnak és muszájból új törvényről álmodnak. Ám a túlcentralizált, s másként is korszerűtlen szisztémára kár több pénzt adni. Nem lenne hatékony, elfolynék. Helyi önkormányzati súlypont-áthelyezést szóba hozni lehet, de központi támasz híján ez is csak jámbor óhaj. 2002-ben minimálisan 1 %-os sportbüdzsét akartunk, mindenütt. Mára elszánás sincs erre nézve.

Tesztkérdés: hogy hívják azt, ami OTSB, OTSH, ÁISH, ISM, GYISM, NSH volt egykoron? Tulajdon-neve-sincs vertikum: sokan valamiféle miniszteriális ál-szakállt vizionálnak. A sportminisztérium kérdése letűnt, elvitte a megszorítás! Könnyebb a minisztériumot „deregulálni”, mint a pótcselekvés sporttörvényeit. Ez egyfajta bűn és bűnhődés: csak itt nem az elkövető bűnhődik, hanem a többiek. A tenisz nyelvén: íme, egy ki nem kényszerített hiba.

A magyar közpolitika - ha nem tud valami korszakosat tenni - törvényt álmodik. Állítólag jövőre hozzájárulnak a hatályos sporttörvényhez. Ez lenne a terápia, de hol van előtte a diagnózis? Minek kell és hányszor lehet még Magyarországra megtorló jellegű sporttörvényeket rákényszeríteni? 1996-ra ez még nem volt jellemző. Ám aztán 2000-ben és 2004-ben már igen. A koncepciót másodízben, vérrel-verítékkal prezentáló szellemi mentor és drákói szövegszerkesztő: Sárközy Tamás professzor talán a maga saját(os) „fair play”-hitvallását merevítette §-sokba. Bár ne tette volna. Sajnos, azután mindezt - a cselekvés látszataként – a bizonyítási kényszertől hajtott csúcspolitikus befogadta, majd kipipálta. Aztán ő továbbállt, ám visszamaradt a katyvasz.

§-tenger immár van. Épp' csak arra nincsen regula, ami védene minket külföldi nyomásgyakorlástól. A sporttörvény téves alapeszménye: mit kötelező a sport(oló)nak, s a sportszervezetnek tennie, és mi minden tilos számára, ha nem akar folyton, mindenért kikapni. Adminisztratív logika, bizalmatlanság, lekezelés mozgatja a bekezdéseket. Akár 50 millió forintos bírságra is számíthat a bűnös klub. 50 milliós, államilag kedvezményezett bevétel, közgazdasági preferencia viszont sincs. Kapott ellenben a hivatásos sport 3 évet. Örüljön, hogy ez számla-moratórium, nem pedig fogház. Színlelnék számlás trükköt és minimálbért? Kevesen hiszik el, hogy ebből baj lehet. Így a jog önmaga paródiájába fordul. Valami lehetséges, bár tilos? Kedvenceink nem esélyt kapnak, hanem verést, ha bűnbakot kell találni. Sakkban tartásuk olcsó és kényelmes.

A közmorál is rémes. A sport színterein folyton hallani: „egyszerűen senkik vagytok, hej-hej”. Ugyanez, a zuhanyhíradó állítása szerint, konszolidáltabban a VIP-páholy környékéről: ti lopikáltok, mi meg majd felszámolunk benneteket. A makacsul szintet tartó sikersportágaink kivételével (!) ilyen a közszellem.

Csak a megtorlás papírformájában vagyunk élenjárók. A retorziót viszont el-elsumákoljuk, ha a mi klubunk vagy spílerünk fut lesre (Athén). Az, hogy mit kéne távlatosan tenni a sport javára és érdekében: kimarad a törvényből. Ugyanezt pl. 1921-ben Klebersbergék még tudták. Emlékezzünk, a testnevelési törvényükben megígérték: az ország pénzügyeinek rendezése után ezt meg azt teszik, és meg is tették. A mai papírokból ellenben nem olvasható ki, hogy 100 évvel később a testkultúra – pl. a kisiskolásoké, vagy az edzői munka - kinek és mennyire fontos itthon, ha éppen nincsen világverseny?

Sportnagyhatalomból hátrálunk a törpe-hatalom felé. Vajon miért?

Sportpolitika, korszakváltás

Íme, egy fő ok! Egy távlatos, szerves, európai léptékű modernizációt napirendre vevő, nívós sportpolitika hiányzik leginkább. És általa sportbarát közgazdasági, társadalmi és jogi környezet. Mindennek lehetne egy (!) leágazása a jog, mely csokorba gyűjti a sportban szükséges specifikus állami normákat, ösztönzőket, közérdekű, elvárható követelményeket, támogató civil megoldásokat, közjogi garanciákat és jogvédelmi utakat. Lenne így egy 3 lábón álló, tehát nem billegős sportpolitika: benne egy jogi, egy közgazdasági és egy szakmai-társadalmi vertikum. A „sport-stratégia” fedőnevű Luca-széke egyelőre nem ilyen. Képletesen, inkább olyan, mint egy sárga tengeralattjáró - repülőgép.

Vajon ennek pedig mi az oka?

Az, hogy a csúcsok csúcsán a szemléletmód elakadt kb. a múlt század 80-as éveinél. Annak cselekvő felismerése késik, hogy a világ sportját újraszabta – a többi között - a piacgazdaság növekvő fogyasztói igénye és üzleti értékrendje, a megnövekedett életkor és szabadidő, a sportban is megjelent multik globalizált világképe, pénzshébe. Eközben a versengés és a média-háttér behálózta, egyszersmind le is fölözi az egész konglomerátumot.

Előbbiekhez társul az Unió 4 alapelve és versenyjoga, amivel még a két avított csúcsmonopólium: a FIFA és az UEFA sem dacolhat sokáig. Mindezt keretbe foglalja az emberi jogi gondolkodásmód, s vele együtt a jogállamiság. Ez minőségileg más ahhoz képest, mint amit a múlt században a fair play kijelölt. Itthon, a kihívást mind többen érzékelik, de kezelni képtelenek.

A jó válasszal, a magyar sport megreformálásával adós a mindenkori állami és szakmai sportirányítás. Inkább egymással foglalkoznak: erre példa a nemrég, legalábbis egy időre lecsengett MOB-mizéria. Mi tehát jobbra defenzívek és provinciálisak marad(t)unk. Így a fő folyamatoknak később is a veszesei leszünk, s nem csak országunk kicsiny méretei miatt.

Legközelebb a modell-váltáshoz az 1993. évi parlamenti határozat elfogadásakor voltunk. Akkor még vallottuk, hogy a testkultúra az egyetemese kultúra része, ergo mindkettő viszonyait kb. ugyanúgy kell rendezni. /Lásd: jó etalonnak számíthatott volna a bőkezű filmtörvény!/ Mára, a sportba annyi jött át, hogy a lelátók „kultúrája” tombol és rombol a köztéren is. Ennek a verbális és tettleges agresszióra hangszerelt, arra mindig kész drukker-seregnek kedveskedve rendeznék foci-ebét, majd olimpiát?! A pokol bugyrait megcélozva kezd hatni, sőt hasonlítani egymásra a sport alsó régiója. Klubház, pálya és lelátó: similis simile gaudet. A latinból a „simlisség” könnyen asszociálható.

13 éve igény és mód látszott arra, hogy a - korabeli általános viszonyokkal adekvát, és politikai-ideológiai súlya miatt kiemelt, ezért sikeres - szocialista sportpiramist fokozatosan plurális, polgári szisztéma váltsa fel. Ráadásul, a rendszer az átalakítás alatt is - a polgárság meggazdagodásáig, majd sportos önfinszírozásáig - fejlődjék. A 90-es évek közepéig a parlamentben 90 % feletti egyetértés vitte előre a sport ügyeit. Aztán rátenyereltek erre is a pártok. Azóta a fő kérdés, hogy ki szereti jobban a sportot, kiből mi legyen, hol a pénz és mit, mikor rendezzünk? Akciózik a jobboldal, kontráz, hárit a bal.

Tanulságos az elmúlt 8 év mérlege. Az Orbán kormány szerette, értette, támogatta a sportot? Abszolút értelemben igen! Az ifjú döntéshozók zöme üzte is a sportot, ismerte a lesszabályt, kijárt a stadionokba, tüntetett azzal, hogy ez a szíve csücske, s elszántnak tűnt abban, hogy rendbe is fogja tenni. Jó programot írt hozzá, megnőtt a költségvetési támogatás, felfedezték és felhozták a fogyatékosok sportját, stadion-rekonstrukciós program indult, új BS épült, lecsereáltak mindenkit, akit a régi idők emberének véltek, minisztériumot kapott a sport stb. De ment-e a túlzó politikai és anyagi erőfeszítés által előbbre a futball, avagy a testkultúra bármelyik szeglete? Valóban azon múlik minden, hogy mennyi a pénz és ki ül a székben? Válasz: egyáltalán nem! A Fidesz-kormány a leglátványosabb kudarcát, eredménybeli deficitjét, üresjáratát éppen ott érte el, amihez talán a legjobban értett, s amit

túldimenzionáltan a legfőbbnek tartott: a sportban. Elfolytak a milliárdok, de semmi nem lett jobb tőle - esetleg egy-két, mára elkészült, nyomban elavult stadiont leszámítva. Angol példát emlegettek – akkor és azóta. A honi és az angol profi-foci egyetlen azonossága a pályán lévő játékosok száma.

Később, a defenzív és ambivalens baloldali kormányzati hozzáállás miatt, a helyzet tovább romlott. Úgy nem akarták folytatni, mint a FIDESZ tette. Más módot: valóságos reformot, s ahhoz kiindulópontként értő válságmenedzsert pedig nem kerestek, a nekik készült, ezt kimunkáló programot pedig személyes hiúságból ejtették. Valóságos cselekvés helyett emelkedetten folyt a szó, pl. a „jóléti rendszerváltásról”, majd kelletlenül pénzt adtak, meg törvénykeztek, ám mindezzel végül is további leépülést értek el.

Provokatív történeti egybevetés jön: a rendszerváltás előtti sport nagyrészt a bázis-cégek pénzén alapult. Ez a pillér 1990-től kiesett. A kutyaszorítóra muszáj lett volna adekvát módon, stratégiaileg reagálni.

1) A FIDESZ állami költségvetésből próbálta a rést betömni. Csakis önmagában, s a centralizált módban hitt. Annyi pénz azonban a számtanpéldában sincs, mint amennyi ehhez kellett volna. Korhadt, rossz rendszerre értelmetlen sok közpénzt adni. Mindez így együttvéve: drága, ám tuti bukás lett.

2) Csakhogy, a baloldal a kérdésfeltevésig sem jutott el: ti., hogy van-e értelme és esélye a sportbúdzsé „bázis-rését” modern módon, decentralizáltan betömni. És egyáltalán: mit kéne tenni, és milyen erősségi fokozat szerint?! Lett volna két út: A és B-terv. A-terv: „fenntartható fejlődés”, jobbára közvetett és kis részben közvetlen finanszírozással, mert kell legalább egy sikerágazat, s általa 8-10 olimpiai arany. B-terv: mindez nem túl fontos, visszább veszünk, másutt van az erőkre s a forrásokra égető szükség. Majd egyszer a polgári fizetés ad lóvét a család, a gyerek sportjára is. Aztán ha lesz 1-2 arany, akkor szüret, ha nem, hát nem. Választható sportpolitika ez is. Csupán a megkerülő csel: a legrosszabb döntés. Mégis, ún. C-terv következett be: válasz híján passzoltak. Az alapkérdést átlépve ún. sport-stratégiát, meg új törvényt írni azonban nem fair.

A sport, például a futball majomszeretete semmire sem elég és nem is mentség. /Othello is szerette Desdemónát./ Ugyanígy baj, ha a kényeztetés, majd a hálátlanság érzete átcsap büntetésbe. Amilyen a rossz szülő meghasonlása, aki mindent megadott, mégis hiába várt hálát! Ám „cukor és korbács”- elv szerint országos közügy nem jut előre. A drákói jog nem rendet szül, hanem többé-kevésbé jogos ellenállást. A jogi alaphoz sportetikai alap is tartoznék. A rendszert nem §-áradattal, hanem csak a maga egészében, fentről lefelé példát mutatva, és természetesen: a feje tetejéről a talpára állítva, azaz következetesen decentralizálva lehet jobba tenni. Különben minden néhány sportember áldozatvállalásának a függvénye. Erre azonban rendszer nem épülhet, sőt a túlzott igyekezetet, akciózást és követelést az irigység, az állóvíz megkavarása miatti szégyen még le is törheti. Főként a főváros életében látszik ennek több kínos-káros jele.

Tudatos előrehaladás így nem verifikálható. /Ne feledjük: X és Y korrekt összemérése nem a nulla és a 100 % között helyezkedik el. Mert bárki ül a döntéshozó székben, valamit csinál, tehát a megtett intézkedéseket a lehetőséggel és a szükségességgel kell szembesíteni. Még akkor is, ha, mint esetünkben, ekként nézve is lesújtó az eredmény. Az sem meghatározó tényező, hogy a kiválasztott döntnök kedveli-e vagy sem megbízatásának terepét. Inkább ne szeresse, de hideg fejjel tudjon vele stratégiaileg mit kezdeni, semmint, hogy megfestett arcú drukkerként csápoljon ugyan a meccsen, de előtte és utána képtelen legyen lényegi, rendszerelvű cselekvésre./ Szurkolói szemlélettel, nosztalgikus múltba merengéssel tilos volna hozzányúlni a sport – autonóm, s még ma is nagyrészt önszabályozó - normatív szisztémájához. Vessünk egy pillantást a MOB vagy az FTC szerencsétlenkedéseire, ha alapszabály, modernizáció, vállalkozás, jog és felelősség, vagy demokratizmus kerül szóba.

Alapvető jogi startkövek

Adódnék 0-kiló méterkő a modernizációhoz. A magyar Alkotmány 70/D § így szól: „*A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez. Ezt a jogot a Magyar Köztársaság...a rendszeres testedzés biztosításával ...valósítja meg.*” Elkerülhetetlen a rangsorolás: párszáz elkényeztetett profi zsebét kell-e még jobban megtönni, vagy gyermekeink fejlődése és egészsége az első. Évtized állt rendelkezésre eldöntenünk: mit kezdünk ezzel az alaptörvényi szabállyal. Majdnem sikerült kidergulálni az alkotmánybeli, sportos alapjogi fundamentumot, ami a sport lekezelését, halovány érdekérvényesítő képességét mutatja.

Lehetne fogódzó az EU tervezett alkotmányos szerződése is. 4/III/182. cikk: „*Az Unió a sportnak a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel hozzájárul az európai sport előmozdításához. (2) Az Unió fellépésének célja...a sport európai dimenzióinak fejlesztése a versenyek tisztaságának és a sportszervezetek közötti együttműködésnek az előmozdítása, illetve a sportolók, különösen a fiatal sportolók fizikai és szellemi épységének védelme révén.*”

A Konvent tervezete 2003. augusztusa óta magyar nyelven is ismert. Hazánk hozzá a megerősítését megadta. Vajon ebből az alapműből egységes, világos cselekvési program született? Nincs nyoma. Pedig lehetett, sőt kellett volna már itthon aprópénzre váltani mindezt. Kijelölve, hogy mi ebből a törvényi tennivaló, mi megerősítendő állami-önkormányzati kötelezettség, és mi olyan stratégiai államcél, amit 10-15 év alatt váltunk valóra. EU-s bázisról is indulhatott volna a honi sport modernizációs projektje. Akár közösségi pénzt is lehetne a konkrét célok, akciók mögé kérni, tenni.

Menjünk vissza egy pillanatra 1989-ig. Megszületett a többpártrendszer, és a valódi civil társadalmat elindító egyesülési jogi törvény. Az állami sportvezetés kereste benne a sportsajtóosságokat, még inkább önön beavatkozási lehetőségeit. (Nem találta meg – máig sem.) Zavarta a nagy szabadság. Hogy lehet így majd irányítani: hangzott a kabinetkérdés? Rossz a kérdés! A jó válasz: másként lehet általános, nemzeti és sportspecifikus célokot elérni, mint korábban. Toleránsan, közvetve, jogi, közgazdasági és együttműködési formák révén. Paternalizmus és politikai rátenyereselés nélkül. A régi dirigálás helyébe ui. modern, többszatsatornás finanszírozás, partneri kapcsolat-tartás, a szervezeti támogatás helyébe pedig zömmel tevékenység-finanszírozás léphetne. A társadalmi alapon, autonóm felelősséggel, jogállami és piaczgazdasági keretek közt működő, plurális sport-rendszer - már ma is, de még inkább eszázadi modernizációját követően - gyökeresen új irányító szerepfelfogást követel meg. Mivel erre megy az ország, a sport sem mehet másfelé. Ám ha a sport-adminisztráció – a XX. század utolsó 20 évének, nem pedig a XXI. század Európájának elveit, mintáit követi, nem jut vele sokra, ölhet bele akármennyi pénzt.

Például a dopping-jog

Az általános, elvibb megközelítések után egyetlen égető sportos jogi közügy áttekintése következik. Ez a dopping-szankcionálás modern(ebb) jogi piramisa, javasolt új koordináta rendszere, egyben a sport külső jogi megközelítésének modellje.

A dopping-jog állatorvosi tanló: rajta mindenféle betegség megtalálható. A változás így összegezhető: hibás, aki csak bétékáznék. A Btk. az ultima ráció, sőt, vele próbálkozni még a végső esetben is csak jogállami módon szabad. 1-3 év börtön nem lehet tipikus élethelyzet penitenciája. Differenciált megoldás visz előre - a mostani holtpontról.

Általában a sima, mondhatni „normál önpusztítás” nem büntethető. Speciális büntetőjogi fenyegetettség, direkt Btk-tényállás ez idő szerint nem áll fenn. Helytálló *Dr. Kiss Gergő László* következtetése: a Btk. 279. §-ban jelölt „Visszaélés ártalmas közfogyasztási cikkel” elvileg kiterjedhet a pirulák, a táplálék-kiegészítők, az izomnövesztők forgalmára is. E veszélyes gyakorlat főként a kondi-termek, fitness-szalonok mindennapjaiban tapasztalható. Aki szerrel gyúr, alapesetben magának okoz kárt. Jogilag kb. olyan mérték szerint, mint a dohányos. A jog ezt döntően mások, a passzív dohányosok védelme okán korlátozza, de pl. nem fűz hozzá tb-jogkövetkezményt. Ez adhat elvi analógiát. Ha valaki beteg nem lévén, izmai turbósítása végett kér olyan tb-támogatott szert, ami nem illelné meg, ezért a recepttel visszaélő felel, ám a szer beszedőjének felelőssége kétséges. Talán közvetetten, okirat-hamisításért lehet őt megfogni. Ha illegálisan terjesztett szer forgalmazásába kapcsolódik be, tudván azt, hogy az áru nem frankó, orgazdaság címén felel. Jól tenné a sport-szintér gazdája, ha a házirend részeként, szerződési feltételként kikötné, hogy objektumában doppingolni tilos. Az ui. a látogatásra szóló szerződés felmondásával jár, pénz visszafizetése nélkül. Ez jogszerű korlátozás volna.

A Btk. több §-sa ad regulát arra nézve, ha más, főként kiskorú személy egészségét rontaná a kokszolás /kiskorú veszélyeztetése, testi sértés/. Bűncselekmény az is, ha a tett „jogtalan haszonszerzés végett”, károkozással: csalásként valósult meg. A Btk. szerint nem csak tettes van, hanem vele azonos súlyú felelősséget viselő társtettes, felbujtó, fizikai vagy pszichikai bűnsegéd, sőt aktívan falazó bűnpártoló is. Hol vannak ők? Még leginkább az önmagát kokszoló enyhíthet tettén, viszont a bűnös háttér, ha feltárnák, nem úszhatná meg.

Mesebeszéd, hogy nem lehet feltárni a bűnös visszaélést. Előírás után alkalmazhatók a technika lehetőségei: a vérvétel kimondható az ittas vezetés mintájára, az idegen minta kiszűrhető DNS-mintavételével. A megalapozott gyanúhoz szükséges információ begyűjtése szakmai rutin-feladat, pl. magánnyomozó által, de nincs rá igény.

A jó lépések zöme nem igényel új, közhatalmi jogalkotást. Ha a versenykiírás mindezt feltételül tartalmazza, nem indul(hat) az, akinek ez zsenánt. A törvényi minimumnál többet, önkéntes alávetéssel, szerződéssel ki lehet mondani, majd be lehet vasalni.

A tiltott teljesítmény-fokozásban részt vevő sportoló általában több civil jogviszony keretében sportol (egyesületben, sportvállalkozásban, válogatott keretben, stb.). Szerződések hálója övezi a felkészülését és szereplését. Mindegyikben benne van a dopping-mentes felkészülés, sőt a teljes kontroll-alávetés fogadalma. Lebukás esetén, szerződésszegés címén tőle az utolsó fürdőpapucsig vissza lehetne követelni minden ráfordítást és költséget. Sőt a „cég” imidzsének sérelme folytán a vétkes még teljes kártérítéssel is tartoznék. A valóságban senki sem megy ennek elébe, vagy utána. Amíg ez meg nem változik, kár bármi máson merengeni.

E magánjogi felelősség lehet szerződésből eredő, továbbá szerződésen kívüli is (utóbbi pl. a szerrel kereskedőké). Munkajogi felelősség áll meg, ha valaki munkaviszony keretében vétett (ilyenek a profi sportolók). Hozzájön a törvény szerinti sportfegyelmi elmarasztalás is, miután a sporttörvény széles körben adna módot személy és szervezet megbüntetésére, ha a honi jog hatálya egyértelműen igazolható. Sajnos, az amúgy korszerű rendelet éppen a világversenyek dopping-deliktumait nem sorolja önmaga hatálya alá: így egy inci-finci háztömbkörű verseny dopping-védett, míg egy olimpia a senki földje?!

Tévhit, hogy egy bűnért csak egyféle felelősségre vonás lehetséges: épp’ a sport az, ahol ez nem így van. Mód volna, hogy a vétkest klubja kizárja, a szövetség eltiltja, az ösztöndíját, kedvezményeit megvonják, a világversenyre való felkészülés juttatásait visszafizettetik vele, sőt esetleg még a főiskola vagy a munkáltatója is méltatlanná válást állapít meg, s kirúgja. Az elemi rendcsinálást: „a Btk. nélküli zéró toleranciát” így kellene kezdenünk. Ha nem használ, jöhet az erőteljesebb fokozat.

A sportban ma – sajnálatosan, önhibáján kívül is - a jog kellő hatékonyság nélkül segít rendet tartani. Baj nem a jogalkotással, hanem a jog betartásával és betartatásával van. Egyelőre

keveset kockáztat, aki törvénytörően keres kiutat. Amíg ez ellen csak az egy-két jogász ágál, marad minden a régiben.

Zárásul: talán a sportemberi kapcsolatokban kellene elsőként váltani. Erre figyelmeztet egy elrettentő példa. Az inkriminált MOB-választás után győzködte egymást két sportman. -Egy hajóban evezünk, Öreg. -Igaz, de más és más kikötőbe mennénk!

Hajózni muszáj, ámde a sport – a hátára kapaszkodott politikával együtt is csak – pártos honfivér nélküli háború.